

Prissättningen för den arkeologiska uppdragsverksamheten

Riksrevisionen har, som ett led i den årliga revisionen av Riksantikvarieämbetet (RAÄ), granskat underliggande kalkyler för prissättning avseende den arkeologiska uppdragsverksamheten (UV). Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa riksantikvariens uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2013-01-31 med anledning av iakttagelserna.

Bakgrund

Den verksamhet som bedrivs vid UV motsvarar både intäkts- och kostnadsmässigt cirka en tredjedel av myndighetens totala verksamhet. Omsättningen för UV var år 2011 cirka 124 mnkr. Vid årsskiftet 2011/2012 uppgick det ackumulerade underskottet i UV:s verksamhet till cirka 51 mnkr.

Riksrevisionen har under de senaste åren granskat verksamheten vid UV med olika inriktning. I år har Riksrevisionen bland annat granskat UV:s underliggande kalkyler för prissättning. Syftet har varit att bedöma om det finns förutsättningar för full kostnadstäckning i verksamheten, vilket är det ekonomiska mål som regeringen har beslutat ska gälla. Riksrevisionen har därför intervjuat berörda tjänstemän om hur prissättningen går till och granskat de kalkyler som legat till grund för avgiftssamrådet med Ekonomistyrningsverket. Vidare har Riksrevisionen gjort egna beräkningar för att bedöma den genomsnittliga taxan för år 2012 för att uppnå kravet om full kostnadstäckning.

Myndighetens ledning har under året agerat för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen inom UV. Bland annat har externa konsulter anlåtts för att ge underlag för beslut om åtgärder. I konsulternas rapport anges flera förslag till åtgärder. Konsulterna behandlar i sin utredning dock inte aspekten prissättning enligt det statliga regelverk som gäller för UV. Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i denna rapport kompletterar därför konsulternas rapport.

Beslutade priser täcker inte kalkylerade kostnader

Reglerna för att ta ut avgifter regleras i 3 § avgiftsförordningen (1992:191). Beslut om storleken på avgifter regleras i 5 § avgiftsförordningen och innebär att en myndighet får bestämma storleken på avgifter, andra än de som avses i 4 §, endast efter särskilt bemyndigande från regeringen.

DNR: 32-2012-0766

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
114 84 STOCKHOLM

BESLUT: 2012-12-10

Regeringen har i RAÄ:s instruktion angivit att för den verksamhet som bedrivs inom UV, ska myndigheten ta ut avgifter som motsvarar full kostnadstäckning. Avgifterna ska således beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader.

Riksrevisionen har noterat att det finns brister i UV:s underliggande kalkyler och bedömningar för prissättning. Bristerna utgörs av tekniska fel vid kalkyleringen. Dessutom bestäms priserna i praktiken inte enbart av underliggande kostnads- och intäktskalkyler, utan priserna beslutas även med hänsyn till en bedömning av marknadens priskänslighet. Dessa brister leder sammantaget till att de beslutade priserna för år 2012 inte ger förutsättningar för att UV ska nå det ekonomiska målet full kostnadstäckning. Motsvarande brister i kalkyleringen noterades även vid Riksrevisionens granskning av UV år 2010. Dåvarande iakttagelser avrapporterades muntligen till myndighetens ledning 2010-12-07.

Det finns tekniska beräkningsfel i timtaxorna

Vid beräkning av 2012 års taxor utgick UV från tidigare års prognos för indirekta kostnader. Prognostiserade kostnader räknades därefter upp med 2 % för inflation. Därför korrigerades inte felbedömningarna i tidigare års prognos innan inflationsjusteringen gjordes. UV borde istället ha utgått från föregående års faktiska kostnadsutfall.

Inte heller har de totala indirekta kostnaderna fördelats på de olika timtaxorna. Tre av timtaxorna har inte belastats med full andel av indirekta kostnader. Det är tillåtet att prissätta på sådant sätt, under förutsättning att övriga taxor istället innehåller motsvarande högre andel indirekta kostnader. Detta har dock inte UV gjort, vilket innebär de beslutade priserna inte täcker de totala indirekta kostnaderna.

En annan orsak till att UV inte uppnår full kostnadstäckning i sin verksamhet är, att många pågående arbeten under år 2012 har kontrakterats under tidigare år till priser enligt de taxor som rådde vid avtalstidpunkten. Ingen uppräknings av taxorna görs med hänsyn till kostnadsökningar. Detta problem har uppmärksammats av både UV och konsulterna. De iakttagelser avseende bristande ledning och styrning av pågående projekt som Riksrevisionen redogjorde för i revisionsrapport 2012-08-28, leder därmed också till att många arbeten som utförs faktureras till priser som inte täcker de faktiska kostnaderna.

Genomsnittstaxan behöver höjas

Riksrevisionen har beräknat genomsnittstaxan för år 2012 med två olika utgångslägen. Dels har en beräkning gjorts utifrån UV:s budget för år 2012. Dels har en beräkning gjorts med faktiskt utfall hittills under år 2012 som grund. Båda beräkningarna visar att UV inte har full kostnadstäckning för sin avgiftsbelagda verksamhet och att genomsnittstaxan är för lågt satt.

DNR: 32-2012-0766

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
114 84 STOCKHOLM

BESLUT: 2012-12-10

Vid den beräkning som utgår från budgeten för år 2012 har alla direkta och indirekta kostnader summerats. Ledningen har beslutat att försöka täcka en del av tidigare års ackumulerade underskott genom att budgetera för ett överskott på 3 mnkr (ett s.k. överskottsmål) för det enskilda året 2012. I kostnadsmassan ingår därför även överskottsmålet om 3 mnkr. Summa kostnader fördelas sedan på antalet debiterbara timmar. Granskningen visar att vid en debiteringsgrad om 135 520 timmar per år, måste en genomsnittstaxa om 764 kr per timma tas ut för att full kostnadstäckning (inkl. överskottsmålet) ska uppnås. Myndighetens faktiska genomsnittstaxa avseende år 2012 är dock bara 721 kr per timma. Mellanskillnaden om 43 kr per timma motsvarar en förlorad årsintäkt om ca 5,8 mnkr. (Om myndigheten hade beräknat full kostnadstäckning för det enskilda året 2012 utan att inkludera överskottsmålet, skulle genomsnittstaxan ha varit 742 kr per timma, vilket också det är en högre taxa än den faktiska genomsnittstaxa som UV tar ut.)

Motsvarande beräkning har gjorts utifrån faktiskt utfall för år 2012 t.o.m. 2012-11-30. Beräkningen kan därför liknas vid en så kallad efterkalkyl. Denna beräkning visar att genomsnittstaxan för år 2012 inkl. överskottsmålet borde ha varit något lägre, 757 kr per timma, men fortfarande högre än den faktiska genomsnittstaxa myndigheten tar ut.

Riksrevisionen rekommenderar UV att göra väl underbyggda kalkyler för sin prissättning för att myndigheten ska få rätt förutsättningar för att fatta beslut om timtaxorna. UV bör införa efterkalkyler för sina taxor. Syftet är att bedöma riktigheten i de antaganden som tidigare har gjorts, för att myndigheten därefter ska kunna göra eventuella nödvändiga justeringar av priserna. Efterkalkylen avseende tidigare prisperiod bör tillsammans med budgeten för kommande prisperiod ligga till grund för beslut om kommande perioders timtaxor. Timtaxorna inför kommande prisperioder ska sättas så att full kostnadstäckning uppnås.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Linda Plahn har varit föredragande

Marie Örtengren

Linda Plahn

Kopia för kännedom:

*Regeringen**Kulturdepartementet**Finansdepartementet, budgetavdelningen*

RIKSREVISIONEN

NYBROGATAN 55
114 90 STOCKHOLM
08-5171 40 00 | WWW.RIKSREVISIONEN.SE

RIKSREVISIONEN